

1 Snímky: archív autora

2

Paláce Apponyiovcov

Keď sa na jar minulého roku slávnostne otváral Apponyiho palác v Starom Meste, chcel som byť pri tom. No nejako to nevyšlo. Potešili ma však dva momenty.

■ PETER KRÁLÍK (autor je správcom App. múzea v Oponiciach).

Pohnutá história

■ *Stavby v bratislavskom Starom Meste majú pohnutý osud. Bratislava a jej paláce, Apponyiovské nevyvímajúc, boli súčasťou histórie. Napokon, kto boli Apponyiovcí, odkiaľ prišli, kde žili a kam smerovali ich kroky, je pre väčšinu z nás veľkou neznámou. Bohužiaľ si pripomíname iba negatívne činy niektorých členov rodu a tie pozitívne zostávajú v ich tieni. Dnes toto miesto v Bratislave nepripomína žiadna pamätná tabuľa. A to pritom išlo o prvú verejnú knižnicu v Hornom Uhorsku, teda na dnešnom Slovensku, ktorá bezplatne slúžila verejnosti takmer 20 rokov! Apropó, viete, kto ju krátko po otvorení navštívil a podpísal sa do jej návštevej knihy? Bol to nedobrovoľný „schönbrunnský väzeň“ Orlik, jediný syn francúzskeho cisára Napoleona.*

Tým prvým bolo, že mesto našlo v rozpočte financie na rekonštrukciu tohto nádherného paláca, po druhé, že v úvode kapitoly o paláci spomenuli fakt, že ho dal postaviť gróf Juraj Apponyi z Oponic. Keď sa v Oponiciach, malej obci ležiacej medzi Topoľčanmi a Nitrou, v renesančnom kaštieli zo 16. storočia narodil gróf Juraj Apponyi, písal sa rok 1736. Bol to práve on, kto dal v rokoch 1761 – 1762 v samom srdci Pressburgu postaviť v tesnom susedstve radnice palác, v ktorom mala rodina svoje reprezentačné priestory vyše sto rokov. V roku 1867 totiž Apponyiovcí palác predali mestu a začala sa jeho mladá muzeálna éra.

Apponyiho palác navštevovali mnohé významné osobnosti politického, spoločenského a hospodárskeho života monarchie. Rodina bola významná a vážená nielen v Uhorsku, ale aj v Európe, kde jej prestíž zabezpečili kariérni diplomati, ktorí pôsobili od Londýna až po St. Petersburg. Apponyiovcí preto boli osobnými priateľmi takých výnimočných ľudí, ako napr. Haydn, Liszt, Wagner, Montalembert atď.

Jeden z tých, ktorí palác v susedstve navštívili niekoľkokrát, bol aj geniálny hudobný skladateľ Joseph Haydn (1732 – 1809). Haydn u Apponyiovcov naozaj bol inkognito, respektíve pod zámenkou

hudby vydobýť si tak jedno mladé ženské srdce. Bola to láska na prvý pohľad, ona mladá, bojazlivá chýžná, on v tom čase už známy kapelník a skladateľ. Volala sa Nannete Peyrová a u grófa Apponyiho pracovala iba krátko, no stačilo to na preskočenie iskry. Hoci bol staviteľ paláca veľmi významným a mocným mužom Uhorska, predsa sa našiel v rodine niekto, kto latku spoločenskej prestíže a mecenášstva postavil ešte vyššie. Nebol to nik iný ako jeho syn Anton Juraj Apponyi (1754 – 1817), významný a v monarchii veľmi vážený muž. Intelektuálna spoločnosť v Bratislave a vo Viedni si však meno tohto muža bude navždy spájať predovšetkým s tzv. Apponyiovskou bibliotékou (Bibliotheca-Apponiana), ktorá sa datuje vo Viedni okolo roku 1774.

Okrem už existujúceho Apponyiho paláca mal o niekoľko desaťročí neskôr pribudnúť ďalší významný palác. O jeho výstavbu sa postaral Jurajov vnuk Anton Apponyi (1782 – 1852). Po smrti otca Antona Juraja sa rozhodol zachrániť vzácnu 30 000-zväzkovú rodinnú knižnicu pred rozpredajom. Bol to práve on, kto sa listom v roku 1825 obrátil na bratislavský magistrát so žiadosťou, že vybuduje na vtedajšej Kozej ulici jednoposchodový palác a umiestni v ňom túto renomovanú knižnicu na verejnú účely.

3

4

1 Apponyiho palác v Bratislave je v súčasnosti zrekonštruovaný.

2 Dobový portrét Antona Apponyiho.

3 Takto kedysi vyzerala svetoznáma knižnica.

4 Joseph Haydn navštívil rodinu inkognito.